Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.04.1996, sp. zn. 1 Tzn 47/95, ECLI:CZ:NS:1996:1.TZN.47.1995.1

Číslo: 51/1996

Právní věta: II. Jestliže byl zákon porušen tak, že odsuzujícím výrokem napadeného rozsudku za část skutku byla vytvořena překážka rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., která brání tomu, aby pro zbylou část tohoto skutku (pokračujícího trestného činu) bylo možno vést proti obviněnému trestní stíhání, nebyl porušen zákon v neprospěch obviněného ve smyslu § 272 tr. ř. V řízeni o stížnosti pro porušení zákona, jejímž cílem je dosáhnout zrušení tohoto rozsudku a tak zajistit možnost stíhat obviněného pro celý skutek, může Nejvyšší soud České republiky vyhovět takovému návrhu, jen když byly dodrženy lhůty uvedené v citovaném ustanovení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.1996

Spisová značka: 1 Tzn 47/95

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Překážka věci rozhodnuté, Stížnost pro porušení zákona

Předpisy: 141/1961 Sb. § 11 odst. 1 písm. f
§ 272

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 51

I. Pokračování v trestném činu krádeže podle § 247 tr. zák. není přerušeno, jestliže se pachatel odcizující jednotlivými útoky na pracovišti zpočátku věci menší hodnoty a v menším množství v průběhu páchání tohoto trestného činu rozhodne, že další útok spáchá za použití dopravního prostředku a odcizí tak na pracovišti podstatně více takových věcí, čímž tak způsobí výrazně vyšší škodu. Podobnost ve způsobu provedení pachatelova jednání ani jednota záměru, předpokládané v ustanoveni § 89 odst. 3 tr. zák., nejsou takovými rozdíly narušeny. Totéž platí i v případě, že nový útok spáchá na rozdíl od předchozích útoků za součinnosti se spolupachatelem, popř. s účastníkem.

II. Jestliže byl zákon porušen tak, že odsuzujícím výrokem napadeného rozsudku za část skutku byla vytvořena překážka rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., která brání tomu, aby pro zbylou část tohoto skutku (pokračujícího trestného činu) bylo možno vést proti obviněnému trestní stíhání, nebyl porušen zákon v neprospěch obviněného ve smyslu § 272 tr. ř. V řízeni o stížnosti pro porušení zákona, jejímž cílem je dosáhnout zrušení tohoto rozsudku a tak zajistit možnost stíhat

obviněného pro celý skutek, může Nejvyšší soud České republiky vyhovět takovému návrhu, jen když byly dodrženy lhůty uvedené v citovaném ustanovení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 4. 1996 sp. zn. 1 Tzn 47/95)

K stížnosti pro porušení zákona proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 1995 sp. zn. 12 To 24/95 v trestní věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 1 T 44/94 Nejvyšší soud České republiky rozhodl tak, že v části týkající se obviněného L. K. a v řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 29. 11. 1994 sp. zn. 1 T 44/94 byl obviněný L. K. uznán vinným pod body I., II. trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., ve znění zákona č. 290/1993 Sb. (dále jen „tr. zák.“), neboť

1. od měsíce listopadu 1992 do 27. 1. 1993 včetně, v Mladé Boleslavi v objektu Škoda Mladá Boleslav, automobilová a. s., v hale linky montáže motoru se zmocnil níže uvedených autodílů

– v listopadu 1992 ložiska katalogového čísla 069-106800 o prodejní ceně 409 Kč za kus, a to postupně v přesně nezjištěné dny celkem 25 kusů v prodejní ceně 10 225 Kč,

– v polovině prosince 1992 věnce setrvačníku katalogového čísla 115-10351 o prodejní ceně 213,36 Kč za kus, a to přesně nezjištěného dne nejméně 20 kusů v prodejní ceně 4267,20 Kč,

– dne 27. 1. 1993 rozdělovače úplného, katalogového čísla 115-911000 o prodejní ceně 1010 Kč za kus, a to nejméně 29 kusů v prodejní ceně 29 290 Kč, přičemž dne 29. 1. 1993 policii vydal 29 kusů rozdělovačů, které byly poškozené organizaci Škoda Mladá Boleslav, automobilová a. s., vráceny,

2. společně s G. A. B. v noci ze dne 19. 1. na 20. 1. a ze dne 26. 1. na 27. 1. 1993 v Mladé Boleslavi v objektu Škoda, automobilová a. s., v hale linky montáže motoru se společně zmocnili rozdělovače katalogového čísla 115-911000 o prodejní ceně 1010 Kč za kus, věnce setrvačníku katalogového čísla 115-110351 o prodejní ceně 213,36 Kč za kus, 26 kusů rozdělovačů v celkové ceně 26 260 Kč a 10 kusů věnců setrvačníku v celkové ceně 2133,60 Kč.

Pod bodem III. citovaného rozsudku Krajského soudu v Praze byl uznán vinným pokusem trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1, § 247 odst. 1, 4 tr. zák., jehož se měl dopustit společně s J. i. tím, že dne 18. 3. 1993 v odpoledních hodinách v Mladé Boleslavi, v objektu škoda, automobilová a. s., naložil 4 palety obsahující 220 kusů kloubových hřídelí úplných levých, katalogového čísla 115420217 v prodejní ceně 4830 Kč za kus, a 220 kusů kloubových hřídelí úplných pravých, katalogového čísla 115-422217 o prodejní ceně 4830 Kč za kus, na nákladní automobil Liaz SPZ MB 72-16 řízený J. S. s tím, aby J. S. tyto autodíly v celkové hodnotě 2 126 520 Kč nelegálně vyvezl mimo objekt automobilky; ten však byl s uvedeným nákladem při kontrole na 13. bráně pracovníky ostrahy podniku zadržen.

Za tyto trestné činy uložil krajský soud obviněnému L. K. podle § 247 odst. 4, § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání sedmi let s výkonem ve věznici s dozorem (§ 39a odst. 1 písm. b/, odst. 3 tr. zák.). Podle § 228 odst. 1 tr. ř. jej zavázal, aby obchodní společnosti Škoda, automobilová a. s., Mladá Boleslav, nahradil škodu ve výši 14 492,20 Kč a společně s G. A. B. další škodu ve výši 28 390 Kč. Se zbytkem uplatněného nároku na náhradu škody byla tato obchodní společnost odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních (§ 229 odst. 2 tr. ř.).

Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně, jímž byli odsouzeni též obvinění J. Š. a G. A. B., podali

odvolání obvinění L. K. a J. Š.

Vrchní soud v Praze z podnětu těchto odvolání svým rozsudkem ze dne 30. 5. 1995 sp. zn. 12 To 24/95 rozsudek krajského soudu podle § 258 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. zrušil ohledně obou odvolatelů ve výroku o vině pod bodem III. a ve výroku o trestu. Zatímco věc uvedenou pod bodem III. rozsudku soudu prvního stupně (pokus trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1, § 247 odst. l, 4 tr. zák.) podle § 260 tr. ř. vrátil státnímu zástupci k došetření, za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. (body I., II. výroku rozsudku soudu prvního stupně) uložil obviněnému L. K. trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 písm. a), § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na tříletou zkušební dobu. V části týkající se G. A. B. a ve výroku o náhradě škody tedy zůstal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen.

Proti tomuto rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 1995 sp. zn. 12 To 24/95 jako soudu odvolacího podal ministr spravedlnosti ČR stížnost pro porušení zákona, kterou označil jako podanou ve prospěch obviněného L. K. a která Nejvyššímu soudu České republiky byla doručena dne 12. 12. 1995.

Ministr spravedlnosti ve svém mimořádném opravném prostředku souhlasil s právním názorem Vrchního soudu v Praze, že jednání obviněného L. K. (a obviněného J. Š.) uvedené pod bodem III. výroku rozsudku soudu prvního stupně zůstalo do té míry neobjasněno, že tento rozsudek nemohl v odvolacím řízení obstát, ale věc musela být podle § 260 tr. ř. vrácena státnímu zástupci k došetření. Vrchní soud v Praze však podle jeho názoru pochybil, pokud ve shodě s právním názorem Krajského soudu v Praze považoval toto jednání obviněného L. K. (pokus trestného činu krádeže podle § 8 odst. l, § 247 odst. 1, 4 tr. zák.) za samostatný skutek ve vztahu k jeho jednání uvedenému pod body I. a II. výroku rozsudku soudu prvního stupně (trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák.). Pro všechna tato jednání je společné, že naplňují stejnou skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle § 247 tr. zák., že byla vedena jednotným záměrem obviněného (zneužít svého zaměstnání ve Škodě Mladá Boleslav k odcizování autosoučástek) a že jsou spojena stejným, popř. podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a v předmětu útoku. Vše proto nasvědčuje tomu, že podle § 89 odst. 3 tr. zák. jde o dílčí útoky jednoho pokračujícího trestného činu krádeže dílem dokonaného, dílem nedokonaného podle § 247 odst. 1, 4, § 8 odst. 1 tr. zák., tedy o jeden nedělitelný skutek, o kterém je třeba rozhodnout jedním výrokem. Pokud tedy Vrchní soud v Praze jako soud odvolací shledal potřebu došetření tohoto skutku v přípravném řízení, neměl o části tohoto skutku (jednání obviněného L. K. uvedeném pod body I. a II. výroku rozsudku soudu prvního stupně) rozhodnout odsuzujícím výrokem a jeho druhou část (jednání tohoto obviněného uvedené pod bodem III. výroku rozsudku soudu prvního stupně) vrátit státnímu zástupci k došetření, ale měl rozsudek soudu prvního stupně zrušit v celé části týkající se tohoto obviněného a celou tuto věc podle § 260 tr. ř. vrátit státnímu zástupci k došetření. Protože tak nepostupoval a o jednom skutku rozhodl dvěma rozdílnými výroky, porušil zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř.

Ve stížnosti pro porušení zákona bylo proto navrženo, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 258 tr. ř. vyslovil, že v odsuzující části rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 1995 sp. zn. 12 To 24/95 týkající se obviněného L. K. byl v neprospěch tohoto obviněného porušen zákon, aby tento rozsudek i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně ohledně tohoto obviněného podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř., popř. podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 2 tr. ř. přezkoumal správnost těch výroků napadeného rozsudku odvolacího soudu, jež se týkají obviněného L. K., jakož i správnost postupu řízení, jež této části rozsudku předcházelo. Z dále uvedených důvodů pak dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona je částečně opodstatněná.

Z výše uvedených skutečností je především zřejmé, že při rozhodování o stížnosti pro porušení

zákona hrála klíčovou roli otázka, zda jednání obviněného L. K. uvedené pod body I. a II. a jednání tohoto obviněného uvedené pod bodem III. výroku rozsudku soudu prvního stupně tvoří jeden pokračující trestný čin, tedy i jeden skutek, či zda jde o dva trestné činy spáchané dvěma skutky. V této souvislosti je třeba poznamenat, že změna trestního zákona provedená zákonem č. 290/1993 Sb. vymezila definici pojmu pokračování v trestném činu. Podle znění nového ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. se pokračováním v trestném činu rozumí takové jednání, jehož jednotlivé útoky vedené jednotným záměrem naplňují stejnou skutkovou podstatu trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a v předmětu útoku. Tato změna trestního zákona sice nabyla účinnosti až 1. 1. 1994, tedy až po spáchání posuzovaných jednání obviněného L. K., ale ve skutečnosti prakticky pouze převzala výklad tohoto pojmu zastávaný do té doby judikaturou i trestněprávní teorií (srov. např. č. 29/1977 nebo č. 30/1987 Sb . rozh. tr.). Na obsahu tohoto výkladu se tedy v podstatě nic nezměnilo, takže citovanou zákonnou definici lze v zásadě vztáhnout i na jednání spáchané před účinností této novely.

Odvolací soud se ve svém rozsudku řešením této otázky speciálně nezabýval, z čehož lze usuzovat, že se ztotožnil s argumentací (právním názorem) soudu prvního stupně. Ten ve svém rozsudku nejprve vysvětlil, proč jednání obviněného L. K. uvedené pod body I. a II. tvoří jeden pokračující trestný čin krádeže. Dále pak podrobně vyložil, proč je jednání obviněného L. K. uvedené pod bodem III. od jeho jednání uvedených pod body I. a II. natolik odlišné, že mezi těmito dvěma skupinami útoků nelze dovodit znaky pokračování v trestném činu, ale jde o jiný trestný čin a tedy i o jiný skutek. Podle tohoto právního názoru soudu prvního stupně jsou rozdíly v předmětu útoku (jiné množství a cena odcizených autosoučástek), ve způsobu provedení činu (v prvních dvou případech obviněný vynesl autosoučástky v kapsách nebo v tašce, ve třetím případě potřeboval k jejich vyvezení nákladní automobil a součinnost další osoby), přičemž nelze hovořit ani o jednotném záměru, když nebylo prokázáno, že by v době páchání útoků ad I., II. zamýšlel realizovat i podstatně závažnější útok ad III.

Tento právní názor soudu prvního stupně akceptovaný odvolacím soudem však není správný.

Pokračování v trestném činu krádeže podle § 247 tr. zák. není na překážku, jestliže pachatel odcizující zpočátku věci menší hodnoty a v menším množství se v průběhu páchání tohoto trestného činu rozhodne, že za použití dopravního prostředku a event. i v součinnosti s jeho řidičem odcizí podstatně více takových věcí ve výrazně vyšší celkové hodnotě. Podobnost ve způsobu provedení pachatelova jednání předpokládaná v ustanovení § 89 odst. 3 tr. zák. není takovými rozdíly narušena. škody způsobené pokračováním v trestném činu se sčítají, takže je irelevantní, že některý útok pokračujícího trestného činu sám o sobě nedosahuje výše škody předpokládané skutkovou podstatou trestného činu (a to i kvalifikovanou, jejímž znakem je škoda určité vyšší kategorie ve smyslu § 89 odst. 14 tr. zák.), když rozhodující je až součet škod způsobených pokračováním v trestném činu. Uvedená podobnost ve způsobu provedení není zásadně narušena ani přistoupením spolupachatele k původnímu pachateli trestného činu, nehledě k tomu, že v posuzovaném případě se obviněný L. K. dopustil i jednání uvedeného pod bodem II. rozsudku soudu prvního stupně ve spolupachatelství (§ 9 odst. 2 tr. zák.). Konečně, pokud jde o argumentaci soudu prvního stupně, že v době, kdy obviněný L. K. páchal jednání uvedené pod body I., II. výroku jeho rozsudku, nebyly shledány náznaky toho, že zamýšlí realizovat útok pod bodem III., krajský soud si v tomto ohledu odporuje, neboť v části rozsudku týkající se skutkového zjištění uvádí, že „…obviněný L. K. zjišťoval, zda by mu něco neodvezl ze škodovky“.

Za předpokladu, že by skutkové zjištění rozsudku soudu prvního stupně bylo jak ohledně jednání obviněného L. K. uvedeného pod body I., II., tak i jeho jednání uvedeného pod bodem III. správné, by tedy nebylo vyloučeno posoudit tato jednání jako dílčí útoky jednoho pokračujícího trestného činu krádeže dílem dokonaného, dílem nedokonaného podle § 247 odst. 1, 4, § 8 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud České republiky souhlasí s názorem vyjádřeným ve stížnosti pro porušení zákona, že

skutkové zjištění soudu prvního stupně o jednání obviněného L. K. uvedeném pod bodem III. výroku jeho rozsudku nelze označit za spolehlivé, takže odvolací soud učinil důvodný závěr o potřebě jeho relativně rozsáhlého došetření v přípravném řízení. Při tak neurčitém skutkovém zjištění však nelze ani spolehlivě stanovit, zda toto jednání tvoří s jednáními tohoto obviněného uvedenými pod body I., II. výroku rozsudku soudu prvního stupně podle výše uvedených kritérií § 89 odst. 3 tr. zák. jeden pokračující trestný čin. Za současné značně neúplné důkazní situace tedy nelze potvrdit ani závěr soudů prvního a druhého stupně, že jde o dva trestné činy, ani právní názor stížnosti pro porušení zákona, že jde o jeden pokračující trestný čin. Zatím proto nelze s jistotou tvrdit, že chyba, jíž se dopustil v posuzované trestní věci obviněného L. K. odvolací soud, který rozhodl jednak podle § 259 odst. 3 tr. ř. odsuzujícím výrokem a jednak podle § 260 tr. ř. výrokem o vrácení věci k došetření, spočívá v tom, že o jednom trestném činu (skutku) rozhodl dvěma výroky, neboť to, zda jde o jeden či dva trestné činy (skutky), nebylo v době jeho rozhodování ještě spolehlivě zjištěno. V takovém případě však měl odvolací soud podle § 260 tr. ř. vrátit celou věc tohoto obviněného státnímu zástupci k došetření, neboť jinak vzniká nebezpečí, že odsuzujícím výrokem rozhodl o části pokračujícího trestného činu, tedy o části skutku, a vytvořil tak překážku rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. bránící tomu, aby o zbylé a v daném případě podstatně závažnější části tohoto skutku (pokračujícího trestného činu) mohlo být dále vedeno trestní stíhání.

Jak již bylo výše zmíněno, stížnost pro porušení zákona byla v této trestní věci podána po lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. ve prospěch obviněného a v jejím návrhu bylo uvedeno, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že k porušení zákona došlo v neprospěch obviněného. Byla však založena na právním názoru, že odsuzujícím výrokem napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze byla vytvořena překážka rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř., která brání tomu, aby pro zbylou, daleko závažnější část tohoto skutku (pokračujícího trestného činu), bylo možno vést proti obviněnému L. K. trestní stíhání. Cílem stížnosti pro porušení zákona tedy ve skutečnosti bylo dosáhnout odstranění této překážky a vytvoření možnosti stíhat obviněného pro celý tento skutek (pokračující trestný čin). Obviněný L. K. byl napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze jen podmíněně odsouzen za nepříliš závažný trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Kdyby bylo i další části návrhu stížnosti pro porušení zákona vyhověno a rozsudek Vrchního soudu v Praze byl v části týkající se tohoto obviněného zrušen s tím, že státnímu zástupci by bylo přikázáno, aby celou tuto věc znovu projednal a rozhodl, vytvořila by se situace, že obviněný L. K. by mohl být stíhán pro celou trestnou činnost, pro kterou byl žalován, tedy mohl by být stíhán a popř. i odsouzen za dílem dokonaný, dílem nedokonaný trestný čin krádeže podle § 8 odst. 1 a § 247 odst. 1, 4 tr. zák., za který by mu hrozilo uložení trestu odnětí svobody řádově v té výši, v jaké jej uložil soud prvního stupně (sedm let). Takový postup by však nebyl ve prospěch obviněného, ale výrazně v jeho neprospěch.

Napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze bylo proto z tohoto pohledu rozhodnuto ve prospěch obviněného L. K., neboť je reálné, že jeho odsuzujícím výrokem za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. byla vytvořena překážka rei iudicatae (§ 11 odst. 1 písm. f/ tr. ř.) ve vztahu k podstatně závažnějšímu pokusu trestného činu krádeže podle § 8 odst. 1, § 247 odst. 1, 4 tr. zák., ohledně něhož byla jeho věc vrácena státnímu zástupci k došetření. Tato překážka by byla v řízení o stížnosti pro porušení zákona odstranitelná jen tehdy, kdyby tento mimořádný opravný prostředek byl podle § 272 tr. ř. podán v neprospěch obviněného do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí. Protože se tak nestalo, Nejvyšší soud České republiky omezil své rozhodnutí pouze na tzv. akademický výrok, kterým podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze a v řízení, jež mu předcházelo, byl v části týkající se obviněného L. K. porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1, § 259 odst. 3 tr. ř. (revizní činnost odvolacího soudu a jeho rozhodnutí ve věci samé) a § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (zjištění skutkového stavu věci), a to ve prospěch obviněného. Zrušit tento rozsudek a přikázat věc k novému projednání a rozhodnutí (§ 269 odst. 2, § 270 odst. 1 tr. ř.) však již Nejvyšší soud České republiky z výše uvedených důvodů nemohl.

Pro další postup při trestním stíhání obviněného L. K. na podkladě pravomocného a vykonatelného výroku napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze o vrácení věci tohoto obviněného podle § 260 tr. ř. státnímu zástupci k došetření to znamená, že v případě, kdy by výsledky tohoto došetření bylo potvrzeno, že toto jednání obviněného L. K. tvoří jeden pokračující trestný čin (jeden skutek) s jednáním, za které byl obviněný tímto rozsudkem Vrchního soudu v Praze pravomocně odsouzen, nemůže být v jeho trestním stíhání pro tento skutek dále pokračováno, ale musí být jako nepřípustné podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. zastaveno. V případě, že bude při tomto došetření zjištěno, že nejde o týž trestný čin (skutek), nebude nic bránit tomu, aby v trestním stíhání obviněného pro tento další trestný čin (skutek) bylo pokračováno.